N°. 228. 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

NIEUWS-BLAD,

Dingsdag 25 September.

Frankrijk.

PARIJS, den 22sten September.

Het half-officieel organ van het ministerie, *le Moniteur Parisien*, hield gisteren een berigt, dat niet te Marseille, zoo als door sommige bladen en door dit blad zelf was vermeld geworden, zich eenige pestgevallen hadden voorgedaan; maar dat men daarvoor Smyrna moest lezen.

— Bij eene ordonnantie van den 21sten dezer, is de heer *Bresson*, die onlangs uit zijne betrekking van burgerlijken intendant in de fransche bezittingen op de noordkust van Afrika werd ontslagen, tot directeur van de administratie der bosschen benoemd.

— Met den 1sten october zal hier een dagelijksch verschijnend duitsch blad, *die Pariser Zeitung* geheeten, worden in het licht gegeven. De hoofdredacteur van hetzelve is de heer *M. A. de Bornstedt* en de verantwoordelijke uitgever de graaf *de Mesté*.

— Te Lyon is de directeur van de kas van koophandel en nijverheid *J. Bernard*, met eene som van 500,000 fr. aan die kas behoorende verdwenen. In weerwil van de maatregelen der policie, zou het hem gelukt zijn de zwitsersche grenzen over te komen.

— Het *Journal des Débats* hield gisteren weder een artikel over de zwitsersche zaken, waarin het nieuwe daarzaken zoekt bij te brengen, om de noodzakelijkheid te betoogen dat Frankrijk bij zijne eischen volhardt en de mogendheden de vorderingen van Frankrijk ten deze blijven ondersteunen. Wij kunnen, zegt hetzelve, als zeker melden, dat de italiaansche vlugtelingen *Mazini* en de gebroeders *Ruffini*, wier verblijf in Zwitserland tot het besluit van de maand augustus 1836 hebben geleid, reeds weder in het land zijn terug gekeerd. Van den anderen kant schijnt het niet minder zeker, dat de voornaamsten van de, bij het proces van april, bij verstek veroordeelden het ontwerp gevormd hebben, zoo hetzelve op het oogenblik dat wij dit schrijven reeds niet uitgevoerd is, om zich in Zwitserland te vereenigen en er een ... bestuurend comité tot stand te brengen. Naar gewoonte zal men hier beginnen met deze tijdingen geheel te ontkennen, maar de bevestiging daarvan zal niet lang uitblijven. — Het *Journal* zoekt verder het zwitsersch gouvernement vrees aan te jagen, door te stellen, dat het fransch kabinet in geen geval zal toegeven, maar tot het uiterste de gedane eischen voortzetten, wijzende vervolgens de middelen aan die het fransch gouvernement bij eene verdere breuk besloten zijn zou te nemen. Het bevel was gegeven om onverwijld eenige bataillons op den voet van oorlog te Lyon en Besançon te organiseren, zoo dat men, in geval van eene weigering op den gedanen eisch, zich niet, zoo als in 1836, met eene blokkade der zwitsersche grenzen zou vergenoegen, maar regtstreeks tot vijandelijkheden overgaan.

De jongste berigten uit Zwitserland luiden intusschen nog niet zeer gunstig met opzigt tot de voldoening aan den eisch van het fransche kabinet. De eenige kantons welke men weet dat zich in de zaak verklaard hebben, zijn Aargau, Solothurn en St. Gall, en deze bouden zich aan het gevoelen van de leden der commissie uit den landdag, *Monard* en *Rigaud*, die gemeend hebben dat men de gevraagde voldoening bepaald behoorde te weigeren.

— Heden behelst het *Journal des Débats*, gelijk het vroeger meer gedaan heeft, wederom een overzigt van den loop der krijgsgebeurtenissen in Spanje, gedurende den jongsten zomerveldtogt. Hetzelve valt op verre na niet voordeelig uit voor de zaak der koningin. Al de operatien - zegt het *Journal* - zijn mislukt bij gebrek aan genoegzame middelen om den uitslag te verzekeren. Men heeft zich genoodzaakt gezien om zich tot het defensieve te bepalen en zich aan den Ebro en in de beide Kastilien te concentreren, om de toegangen tot de hoofdstad tegen de nieuwe invallen, die de expeditionnaire afdeelingen van don *Carlos* thans kunnen ondernemen, te beschermen.

Tot de bijzonderheden overgaande, leest men verder in dit overzigt, dat de magt van *Cabrera* derwijze is aangegroeid, dat hij thans eene soort van geregeld leger, vaste plaatsen en een uitgestrekt gebied in zijne magt heeft. De landstreek waar hij gebiedt, en die men als een tweede Navarre kan aanmerken, strekt zich ten zuiden van den Ebro, in Neder-Arragon en het noorden van Valencia uit. Zijne vaste plaatsen zijn Cantavieja, Morella en Becerte. *Cabrera* had achtervolgelijk alle kleine, door de constitutionelen versterkte plaatsen, in een omtrek van twintig uren, met uitzondering van Alcaniz, Teruel en Segorbia, belegerd, genomen en ontmanteld. Hij voerde daar een onbepaald gezag, was de getrouwste dienaar van don *Carlos*, wiens staatkundige en godsdienstige gevoelens hij geheel was toegedaan, en deelde dan ook bijzonder in diens gunst, waarvan zijne verheffing tot den rang van luitenant-generaal het laatste blijk was geweest.

Tot het beleg van Morella overgaande, beschrijft het *Journal des Débats*, hoe het *Oraa* gelukt was, na menigerlei inspanning, met zijne troepen en het zwaar geschut door het gebergte en voor de stad te komen; daar echter werden de constitutionelen op hunne beurt omgeven en door de overal rondzwervende guerillas-troepen van *Cabrera* buiten alle gemeenschap gesteld, zoodat de belegeringstroepen weldra gebrek aan levensmiddelen en andere behoeften begonnen te ondervinden. Tot den storm zich genoopt voelende, werden zij tot tweemalen door de kloeke houding, de dapperheid en het beleid der verdedigers met een aanzienlijk verlies afgeslagen, tot den terugtogt genoodzaakt, leden zij nogmaals aanzienlijke verliezen door de harcelingen der karlistische benden, die de aftrekkende constitutionelen nergens rust gunden.

Als een geoefend partijganger trekt *Cabrera*, middelerwijl het gros zijner magt de troepen van *Oraa* vervolgt, met eene mobiele kolonne van 3000 man, zuidwaarts naar den kant van Valencia en het nog zuidelijker San Felipe de Xativa, op een afstand van 40 uren, om het land op requisitie te stellen, en komt na weinig dagen met een' rijken buit behouden in het gebergte terug, met groote bekwaamheid tusschen twee constitutionele afdeelingen die op zijne terugkomst loerden, heen trekkende, zonder te kunnen bereikt worden.

De karlistische chef *Cabañero*, die gedurende het beleg van Morella de wegen van Saragossa en Calatayud naar de belegerde plaats onderschepte, komt na hetzelve den omtrek van Saragossa afloopen en in zeker opzigt deze hoofdplaats van Arragon blokkeren. *Balmaceda* maakt van dezelfde gunstige oogenblikken gebruik om, in gemeenschap met *Merino*, een inval in Oud-Kastilie te doen. Zij trekken vrijelijk den linker oever van den Duero langs in de rigting van Valladolid, waar zich plotselijk de schrik verspreidt en men waande de stad, even spoedig als vroeger door *Zariategui*, in handen der karlisten te zullen zien vallen. De kapitein-generaal trekt met de troepen en de autoriteiten naar Palencia af; de regering met de warmste liberalen betrekken het fort San-Benito en nieuwe regeringsleden in den karlistischen geest worden voorloopig aangesteld; want - vervolgt het *Journal*, zoo gaat het tegenwoordig in Spanje toe: men heeft in de steden en dorpen twee municipaliteiten, die ieder op hare beurt op het kussen zitten, al naar de gewapende partij is, die in den omtrek de overhand heeft. *Merino* was de stad intusschen slechts op negen uren afstands genaderd, en nadat men van den waren staat van zaken onderrigt was, keerde alles tot de vorige orde terug.

In de noordelijke provincien had *Espartero* sedert verscheidene maanden toebereidselen tot het beleg van Estella gemaakt. Waarschijnlijk zou hij daartoe zijn overgegaan, zoo de onderneming tegen Morella gelukt ware. Sedert het daar geleden echec, was de kans gekeerd, moest het plan van beleg worden opgegeven, zag *Espartero* zich tot de dekking van Kastilie bepaald en was het overwigt aan dien kant weder voor de karlisten gewonnen.

De troepen van *Oraa* en *San Miguel*, afgemat en moedeloos, ten deele vernield, meer door honger en gebrek dan door het vijandelijke vuur, verkeerden in een deerniswaardigen toestand; Oud-Kastilie was door *Merino* en *Balmaceda* overheerd. Valladolid aan zich-zelven overgelaten, *Cabrera* heerschte onbepaald in het aan zijn gezag onderworpen gebied en *Espartero* zag zich tot de bescherming van Kastilie en van de hoofdstad gedwongen.

De berigten der rampspoeden van het leger, hadden te Madrid algemeene klagten doen opgaan en ontevredenheid verwekt; zij waren de oorzaak van den val van het vorig ministerie geweest; een ministerie van gematigde denkwijs, hetwelk de overdreven partij had meenen te kunnen in bedwang houden. Het nieuwe kabinet, dat tot de laatste partij evenmin behoorde, zou niet minder moeite hebben om zich staande te houden en het land te redden, daar het aan hetzelve even moeijelijk zou vallen, om in de bestaande onoverzienlijke behoeften te voorzien. De tegenwoordige questie was geene questie van vrijheid meer, maar eene questie van het geld geworden; zoo lang er geen middelen bijeengebragt werden, ... door vreemde leeningen, of door geldelijke opofferingen binnenslands, daar het land nog middelen genoeg bezat, doch die verborgen werden gehouden, en die middelen niet goed besteed werden, zou er geen einde aan den tegenwoordigen staat van zaken komen.

Ten slotte meent het *Journal*, dat men geen te overdreven vrees voor de wapenen van don *Carlos* moest voeden. Men had den president reeds onder de muren van Madrid gezien, en ... niets ernstigs tegen de hoofdstad zien ondernemen. Het leger van *Espartero* was bovendien gereed om terstond ter hulp te snellen. *Maroto* scheen ook geene demonstratie te doen om den ...

te trekken, maar veeleer toebereidselen te maken om Bilbao op nieuw te belegeren of de linie van Ernani te hernemen. De hoofdstad werd dus niet bedreigd; maar het gevaar dat Spanje thans voornamelijk bedreigde was gelegen in de volksonlusten door de overdreven partij aangestookt om het gezag weer in handen te krijgen, en voorts in de militaire opstanden die konden ontstaan uit den staat van ontblooting waarin men de troepen laat.

— Te Madrid heeft men den 15den dezer nieuwe aanbiedingen voor het leger beproefd, zonder dat er zich een enkele inschrijver opdeed. De loopende kontrakten eindigen intusschen tegen het laatst der maand.

Van *Espartero* had men depeches van den 12den, uit Oteiza en Artajona Logrono. De generaal keurt de verandering van ministers goed, doch laat zich niet uit over eene keus voor het oorlogsministerie, zoodat de generaal *Aldama* voorloopig die portefeuille behouden zal. Van het noorderleger zijn twee kolonnes afgezonderd, eene naar Arragon, eene andere naar Kastilie, onder *Alaix*. — De generaal *Narvaez*, die zich naar Kastilie moest begeven, trekt naar Arragon, om daar mede tegen de karlisten werkzaam te zijn.

Espartero heeft den 8sten uit Artajona eene dagorder aan zijne troepen bekend gemaakt, waarin bij hun kennis geeft van de veranderde bestemming door het echec te Morella noodzakelijk geworden, belovende hun echter later tot het beleg van Estella te zullen overgaan.

— Ter beurze van heden (22 *September*) waren genoteerd: 5 pCt. 109,40; 3 pCt. 80,85; Nap. r. 100; Sp. Ard. 20; Rom. L. 102.

Duitschland.

Frankfort, den 21sten September.

HH. KK. HH. prins en prinses *Frederik* der Nederlanden en de kroonprins van Beijeren zijn te Berlijn aangekomen. Er werd veel van een huwelijk van dezen vorst met eene der russische grootvorstinnen gesproken. Volgens een berigt uit Munchen zou de reis des kroonprinsen alleen strekken om aan HH. Keiz. MM., bij het eerlang verlaten van Duitschland, een laatst vaarwel van zijnen koninklijken vader over te brengen.

— Zijne Keiz. H. de russische grootvorst-troonsopvolger heeft, alvorens zijne reis naar het zuiden te ondernemen, eerst, naar het schijnt, zijne doorluchtige moeder en zuster *Allexandra* naar Potsdam begeleid, alwaar thans de gansche keizerlijke familie, voor zoo verre die zich in Duitschland bevindt, vereenigd is.

— Nog zijn in de pruissische hoofdstad aangekomen, de russische vice-kanselier, graaf *von Nesselrode*, en de russische generaal graaf *von Woronzow*, de laatste uit Odessa.

— In een bijzonder schrijven uit Berlijn leest men: » De ongesteldheid van den grootvorst schijnt hoofdzakelijk door de reis naar Stockholm en Kopenhage veroorzaakt te zijn. Het verblijf op zee is den jeugdigen vorst zeer kwalijk bekomen; zijn tweede broeder, de grootvorst *Constantijn* moet daarentegen een geboren zeeman zijn, en, voor zijne hoedanigheid van grootadmiraal der russische vloot, allezins geschiktheid hebben. Men maakt overigens de algemeene opmerking, dat de vier zonen van den Keizer, zoo wel in verhouding van ouderdom, als in namen en in karakter, veel overeenkomst hebben met de vier zonen van keizer *Paul*, hunnen grootvader. De grootvorst-troonsopvolger gelijkt op den minzamen, ligtgevoeligen en het goede met geestdrift voorstaande keizer *Alexander*; *Constantijn* bezit den meer gebiedenden en hevigen, maar tevens buigzamen aard van wijlen zijn oom, den onderkoning van Polen; *Nikolaas*, die zijns vaders naam draagt, is, even als deze, veel jonger dan de beide broeders *Alexander* en *Constantijn* en schijnt ook met opzigt tot karakter, even als de keizer, tusschen deze twee het midden te houden; de zesjarige grootvorst *Michael* eindelijk, is, even als zijn oom, de grootvorst *Michael Pawlowitsch*, de jongste van alle zijne keizerlijke broeders en zusters."

— Z. M. de koning van Hanover is den 17den dezer uit Magdenburg in zijne residentie teruggekeerd.

— Z. M. de koning van Beijeren is weder volkomen hersteld. — Z. K. H. de hertog *Maximiliaan* is van zijne reis naar het oosten te Munchen teruggekeerd.

— H. M. de Koningin van Griekenland heeft, na vier dagen te Ancona quarantaine te hebben gehouden, hare reize van daar naar Bern voortgezet.

— Uit Smyrna berigt men, dat aldaar de turksche minister *Reschid* en de stadhouder van Aidin, *Tahir*-pacha, den 20sten waren aangekomen. Eerstgenoemde was den 24sten van daar naar Malta vertrokken, ter reede van welk eiland het engelsche eskader van den admiraal *Stopford* den 18den, van Tunis komende, het anker had geworpen.

— Uit Alexandrie schrijft men van den 18den Augustus, dat *Ibrahim*-pacha van den veldtogt tegen de Drusen teruggekeerd, en reeds te Damascus was aangekomen. — Terstond na zijne komst aldaar had hij eene algemeene amnestie afgekondigd, ten behoeve van allen die aan den opstand deel genomen hebben, en zulks ingevolge eener bepaling der met de Drusen gesloten overeenkomst. Men had echter reden om te twijfelen, of hij wel voornemens is die kwijtschelding ter goeder trouw ten uitvoer te leggen. — Het handelsverdrag tusschen Engeland en de Porte, hetwelk dezer dagen zijn beslag gekregen heeft, zou, naar men meende, wanneer het geene nadere wijzigingen ondergingt, aan de finantien van den egyptischen onder-koning den gevoeligsten slag moeten toebrengen.

Nederlanden.

Breda, den 24sten September.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 15den dezer, zijn: *A. F. de Bas*, *P. J. van der Burgh*, mr. *J. G. A. Clant*, mr. *M. Eijssell*, *D. François*, mr. *G. van der Jagt*, mr. *A. Q. Kraijenhoff van de Leur*, mr. *S. Smolck* en mr. *H. J. Soury*, allen thans procureurs bij het tegenwoordig hoog geregtshof te 's Gravenhage, benoemd, om, te rekenen van den 1sten October aanstaande, voorloopig als procureurs de regtszaken waar te nemen, tot de bemoeijenissen van den hoogen raad behoorende.

— Van 's Koningswege is aan den kunsthandelaar *H. Zangers*, te Dordrecht, ter zake van de door hem aangebodene twee platen voorstellende den begrafenisstoet van H. M. de Koningin, eene gratificatie toegelegd.

— Uit Napels wordt berigt, dat Z. D. de hertog *Bernhard* van Saxen-Weimar tot in het aanstaande voorjaar aldaar dacht te vertoeven. Desselfs gemalin verwachtte in de genoemde stad hare Doorluchtige zuster, de koningin weduwe van Engeland.

— Z. Exc. de baron *van der Capellen*, minister van staat, is uit Utrecht te 's Gravenhage aangekomen.

— Dezer dagen is er twijfel ontstaan, of de bepaling van § 6 van art. 24 der wet op het personeel van 29 Maart 1833 (houdende dat het bedrag der belasting, naar de vier eerste grondslagen verschuldigd, wegens gebouwen, door ouders en kinderen of broeders en zusters te zamen bewoond, even zoo min als het aantal hunner dienstboden en paarden, voor splitsing vatbaar zal zijn) ook dan nog in toepassing komen moet wanneer er, in betrekking tot het gezamenlijk bewoonde perceel, rede is van de bewoning van zoodanige perceelsgedeelten, als bij § 2, lett. a, van art. 24, zijn bedoeld. Aan Z. Exc. den minister van finantien is het voorgekomen, dat, in dat geval, de bepaling van § 6 niet gelden kan, doch dat dezelve wel van toepassing is bij het bestaan der omstandigheden bij lett. b, van § 2 van art. 24 of bij § 5 daarvan omschreven.

— Bij missive van Z. Exc. den minister van binnenlandsche zaken is aan de gewestelijke besturen te kennen gegeven, dat tot dus verre, om onderscheidene redenen, buiten toepassing gebleven zijn vele bepalingen van het koninklijk besluit van 27 mei 1830 (Staatsblad n°. 9), houdende wijzigingen in de verordeningen omtrent het onderwijs; dat bij de circulaire van het genoemde departement, van 5 julij 1830, n°. 116, welke gestrekt heeft om de bepalingen in genoemd koninklijk besluit vervat nader toe te lichten, aan het gewestelijk bestuur is te kennen gegeven, dat, om de bij art. 4 van hetzelve bevolen algemeene opneming naar behooren te doen plaats hebben, door dat departement de vereischte modelstaten aan de provinciale autoriteiten ter invulling zouden worden toegezonden; dat hieraan echter, uit hoofde van de kort daarop ontstane belgische onlusten, niet voldaan is, en de omstandigheden sedert langen tijd niet hebben toegelaten, om, in het belang van het schoolwezen, de opgenoemde bepalingen van het kon. besluit van 27 mei 1830, te verwezenlijken; dat Z. M. thans het departement heeft gemagtigd, om den in 1830 gestaakten arbeid te hervatten, en om te beginnen met te doen overgaan tot het voorloopig ondersoek, bevolen bij het tweede lid van art. 4 van het meergemelde koninklijk besluit; en dat derhalve, aan de gewestelijke overheden, twee afzonderlijke staten ter invulling worden toegezonden, zijnde een der staten bestemd voor al hetgeen de gebouwen, en de andere voor al hetgeen de onderwijzers betreft.

— Naar wij vernemen, zal er den 1sten October aanstaande de volgende onderlinge kantonnements-verandering der regimenten van de brigade ligte kavallerie plaats hebben: het regiment ligte dragonders n°. 4, begeeft zich van Asten naar Oirschot, het regiment ligte dragonders n°. 5 van Eindhoven naar Asten en het regiment huzaren n°. 6 van Oirschot naar Eindhoven.

— Zaturdag ll. hield de Hollandsche maatschappij van fraaije kunsten en wetenschappen te Amsterdam, hare jaarlijksche algemeene vergadering, onder voorzitting van den hoogeleerden heer *A. des Amorie van der Hoeven*, die dezelve opende met een keurige en welsprekend voorgedragene redevoering: *Over het wezen der welsprekendheid*, waarna de algemeene secretaris, de weled. gestr. heer mr. *W. C. J. van Hasselt*, verslag deed nopens de voornaamste handelingen en voorvallen sedert de laatste algemeene vergadering. Verder is aan den heer *A. de Jager*, te Rotterdam, de gouden eereprijs toegewezen, wegens de beantwoording eener taalkundige prijsvraag, en is, als nieuwe prijsvraag, in het vak der dichtkunst, uitgeschreven: *De schipbreuk van de stoomboot Willem I, op de Lucipara's.*

— Uit Alkmaar wordt van den 18. September gemeld: » Heden overleed alhier, in den ouderdom van ruim 63 jaren, de heer *Nicolaas Anslijn Nic. Zoon*, door zijne *systematische beschrijving der voor ons meest belangrijke voorwerpen der natuur*, als natuurkenner, door zijne *afdeeling der artsenijgewassen* als kunstenaar, maar vooral door zijne vele werkjes tot het onderwijs betrekking hebbende, als een groot opvoedkundige bekend. Eerst tot het handwerk zijns vaders (dat van boekbinder) bestemd, [illegible] het tot op zijn 25ste jaar [illegible] van het opkomend geslacht bezig, [illegible] schoolwezen en het toenemen der beschaving [illegible] invloed uitgeoefend. Alles aan zich zelven verschuldigd, eindigde hij zijn hoogst nuttig leven te midden zijner werkzaamheden en plotseling; nalatende den roem van een der verdienstelijkste leden der maatschappij, een groot voorbeeld van onvermoeiden ijver en edelmoedige berusting in zijn nederig lot."

— Men schrijft uit Hoorn, dat onder de weinige overblijfselen der bibliotheek, welke bij het opruimen van het puin der afgebrande groote kerk aldaar zijn gevonden, zich 44 van de 57 bladzijden bevinden, waaruit de *Spiegel onzer behoudenis*, van *Laurens Koster*, bestaat, welke men, ofschoon door vuur en water aanmerkelijk beschadigd, als antiquiteit op nieuw zal doen inbinden en bewaren. Van de monumenten die de kerk van binnen versierden, schijnt de graftombe van den admiraal *Pieter Floriss.* alleen voor herstel

vatbaar. De monumenten van *Junius Bulius*, *Hoogerbeets* en anderen, eene inscriptie ter herinnering van de luisterrijke overwinning, door de West-Friesen op den Spaanschen vloot-voogd *Bossu* behaald, alsmede eene zoodanige op den Hoornschen kronijk-schrijver *Velius*, door *Vondel* bezongen, eene op mr. *Johan Beets*, en op vele andere zoo vermaarde als voorname vroegere inboorlingen der stad Hoorn, zijn geheel en al vernietigd.

Vorst en Vorstin *Leopold* werden gisteren avond op Laeken terugverwacht.

— De fransche pair, graaf *Daru*, een der directeurs van den spoorweg van Parijs naar Orleans, wordt eerstdaags te Brussel verwacht, om gedurende eenigen tijd in Belgie het spoorwegen-stelsel te onderzoeken. Ook de fransche kolonel *Paixhans* zal zich met hetzelfde oogmerk weldra naar Belgie begeven.

— Gisteren morgen is in het park te Brussel het ter nagedachtenis van den generaal *Belliard* opgerigte standbeeld, hetwelk door den heer *Geefs* vervaardigd is, ontdekt. De generaal is in zijne uniform met ontbloot hoofd voorgesteld, in de eene hand een papier houdende, terwijl zijne andere hand op het gevest van zijn degen rust.

Volgens de londensche berigten tot den 22sten dezer, hadden vorst en vorstin *Leopold* zich den vorigen dag des morgens naar Ostende ingescheept, alwaar zij denzelfden avond nog zijn aangekomen. *Prins George van Cambridge* had zich aan boord der stoompakket *Braganza* begeven, om met dezelve naar Gibraltar te gaan, waarna Z. K. H. eene reis op het vaste land dacht te doen.

— In thans ontvangen tijdingen uit de Havanna tot den 10den augustus, worden de vroegere geruchten omtrent eene aldaar ontdekte belangrijke zamenzwering bevestigd. Men scheen nog geenszins gerust omtrent nieuwe ongeregeldheden, ofschoon de aanleggers van het komplot zich gevangen bevonden. Om het eiland Portorico in ontzag te houden, waren 600 man afgezonden, die weldra nog met 400 man zouden versterkt worden.

— Volgens berigten uit Demerary tot den 5den, was de dag der slaven-emancipatie aldaar met luister en in rust gevierd geworden.

FRANSCH-ENGELSCHE ALLIANTIE.

Een onbeduidend geschil tusschen Frankrijk en den Mexikaanschen staat heeft aanleiding gegeven tot het sluiten der havens van dien staat der nieuwe wereld, hetgeen, zoo als altijd, eene menigte van bezwaren medebrengt voor andere landen die met den geblokkeerden staat in betrekking staan. Het dagelijksch verkeer, maar vooral de handel, lijdt onder zoodanigen toestand, die dikwijls niet minder uitputtend is, dat een kortstondige oorlog. Het liet zich aanzien, dat dien ten gevolge de naauwe alliantie tusschen Engeland en Frankrijk daarbij lijden zoude, anderdeels dat er moeijelijkheden moesten rijzen, die voor Engeland in deze oogenblikken minder welkom moeten zijn. Nadat toch de Mexikaansche havens zijn gesloten geweest, schijnt men het in Engeland moede te worden, en nu hoort men klagten aanheffen in dat land, waar men voor zich alle vrijheid begeert, maar die aan anderen dikwerf misgunt. Het is als of de [illegible] *Rule Brittannia* [illegible] wereld [illegible] vlag de [illegible] op de oppervlakte der aarde verspreidt. Het gerucht, dat de in beslag neming der *Vixen* op de Circassische kust gemaakt heeft, en waarop de Engelsche handelstand telkens terugkomt in het Parlement, ofschoon het boven bedenking was dat de Russen in hun regt waren, heeft weêrklank gevonden in de nieuwe wereld, en men schijnt, doch op mindere schaal, te beproeven om het systema te doen doorgaan, dat ondanks den staat van blokkade, wettiglijk aangekondigd, de Britsche handel het regt heeft om die blokkade te schenden bij uitzondering. Wij zullen hier niet op de eerste beginselen van het aangenomen volkenregt in vroegeren tijd terugkomen, om te bewijzen dat de staat van blokkade een wettig dwangmiddel is; maar wij willen hier terugwijzen op hetgeen nog maar luttel jaren geleden ten onzen opzigte voorviel, toen de Engelsche schepen al onze havens sloten en onze bodems opbragten zonder eenig onderscheid of oogluiking; en bij voorkeur jagt maakten op koopvaardijvaartuigen. Of het met voorkennis van de Britsche regering geschied zij, dat de proef genomen is in de nieuwe wereld, om de sloep *Gualpan*, welke van Tampico afvoer, het Fransch blokkade-eskader te doen braveren, met den Britschen consul aan boord, het zij dit slechts bij oogluiking is toegelaten: het zou niet te verwonderen zijn, of er zal hemelhoog ophef gemaakt worden van een in wezenlijkheid onbeduidend voorval, waarbij niemand lijdt, dan de reeds sedert eenigen tijd [illegible] verzwakkende Anglo-Gallische alliantie. Maar die oogenschijnlijk onbeduidende voorvallen kunnen bij opvolging eenen grooten invloed uitoefenen op den algemeenen toestand van ons werelddeel en wel eens ten gevolge hebben de eindelijke en algeheele ontbinding dier vereeniging tusschen Engeland en Frankrijk, welke door zoo vele groote staatslieden als monsterachtig is uitgekreten, en die ongetwijfeld door *Lodewijk Philips* uit nooddwang wordt vastgehouden, ten einde zich daardoor des te gemakkelijker te kunnen vestigen, door den tijd van buitenlandschen vrede te benuttigen om binnenslands de partijen te bevredigen; en door het Engelsch ministerie, ten einde voor den handel eenen uitweg in Belgie en Spanje te hebben en zoo veel doenlijk Rusland te bedreigen. Wanneer echter, volgens het gerucht, de admiraal *Brown* met eenige ten oorlog toegeruste vaartuigen gelast wordt om de kustvaarders te beschermen tegen de aanrandingen van het Fransche blokkade-eskader, dan is het te vermoeden, dat de zoo innige vriendschap tusschen de beide staten wel eens nog meer zal bekoelen en eindelijk in vijandschap zou kunnen veranderen. Men vindt ook in de aanspraak van koningin *Victoria* bij de prorogatie des parlements met geen enkel woord gewaagd van die vaak zoo hoog opgevijzelde vriendschap met Frankrijk, die meermalen naar pralerij geleek. Reeds heeft de toestand van het Oosten dienaangaande bezorgdheid verwekt; ook de bezetting van Afrika heeft daartoe het hare toegebragt; de blokkade van den mexicaanschen staat zal misschien de laatste breuk aanbrengen, waarna die alliantie niet lang meer bestaan kan. Vooral is het daarvoor te houden, dat de oprigting van een bisdom, onder 's Pausen goedkeuring in Afrika, een doorn in het oog is van Engeland, dat altijd met leede oogen die in bezitneming heeft aangezien; maar nog altijd gehoopt heeft, om als de grond vruchtbaar en rustig gemaakt was, er eene engelsche kolonie van te maken. Wat dan ook het doel des Franschen konings wezen moge, het zij om inderdaad aan ettelijke verongelijkte Franschen regt te verschaffen, het zij om onder een gezocht voorwendsel aan den prins van *Joinville* eene gelegenheid te bezorgen om krijgslaurieren te plukken, wij gelooven dat de gezegde staat van blokkade geene andere gevolgen voor ons werelddeel zal hebben, dan eene meerdere toenadering van Frankrijk tot de staatkunde der vastelandsmogendheden tegenover Engeland, zonder ontbranding van oorlog.

Naar wij vernemen, zullen de voorstellingen van het door den heer *Alexandre*, nieuw gevormde Fransche Tooneelgezelschap alhier eenen aanvang nemen op Woensdag den 3. October, zijnde het 1ste nommer van het opengestelde abonnement. Zoo als het zich laat aanzien, zullen deze voorstellingen door een talrijk en aanzienlijk publiek worden bezocht, daar thans reeds, terwijl nog slechts een gedeelte van den troep hier is aangekomen, de abonnements-lijsten een aantal inschrijvingen voor alle de te geven representatiën bevatten, hetgeen misschien ook daaraan toe te schrijven is, dat de heer *Alexandre*, om de voordeelen van het abonnement nog te vermeerderen, zich verbindt om aan de geabonneerden biljetten voor dames à *f* 1,00 in plaats van *f* 1,25 te leveren. Ten gevolge der gemaakte aanmerking, dat gedurende de *zes* representatiën voor welke men zich, bij abonnement, verbinden moet, de heeren officieren van het garnizoen zich tot tweemaal toe in het geval konden bevinden van in dienst te moeten zijn, zullen door den heer *Alexandre* aan heeren officieren, tot den graad van kapitein ingesloten, in plaats van een *Personeel diploma*, een *zestal biljetten* worden afgegeven, die door hen naar believen kunnen gebruikt worden. — Waarschijnlijk zal de eerste representatie bestaan uit: de vermaarde *Ecole des Vieillards*, *comédie* in 5 actes, van *Delavigne*; alsmede uit de *Premières amours*, vaudeville en uit *Une Passion*, welk laatste stukje bijzonder geestig en lachwekkend moet zijn. — Op verzoek van den heer *Alexandre*, laten wij hier zijn adres volgen: bij *Wessel*, Halstraat n°. 446.

REGTSZAKEN.

(Vervolg van ons vorig nommer.)

Mr. *A. de Pinto* antwoordde op hetgeen bij dezen laatsten termijn van wege den eischer is bijgebragt. Wat de competentie der regtbank betreft, zal hij deswege de beslissing der regtbank afwachten. Ontkennen moet hij het echter, dat de regtbank, ook al ware zij incompetent, als arbiters over de zaak uitspraak zou kunnen doen. Te vergeefs zoekt hij hier toch naar de schriftelijke akte van compromis. Te vergeefs tracht hij de namen der arbiters op te sporen. Trouwens, het was wel onmogelijk die namen in de overeenkomst te plaatsen, daar het toch bij voorraad slecht zou te berekenen vallen, welke regters, bij de behandeling van mogelijke geschillen, zitting zouden hebben. Wat aangaat de uit te spreken lijfsdwang, heeft men gevraagd, waarom die niet uit te spreken zou wezen. Hij antwoordt daarop; omdat art. 2063 Burg. wetb. heeft voorgeschreven, dat de regter in geen geval dien lijfsdwang mag uitspreken dan in de gevallen bij de wet voorgeschreven, en omdat de wet niet aanwijst dat het onderhavige geschil in de termen van eenige wet vallen zou. Al mogt de regtbank zelfs in dat geval, ten gevolge der overeenkomsten van partijen, competent zijn, moet er daarom zijns inziens, nog geen lijfsdwang worden uitgesproken, omdat het geschil uit deszelfs aard toch altijd civiel bleef, en de partijen hetzelve niet commercieel hebben kunnen maken, zelfs niet door eene submissie aan den koophandels-regter. Wat nu de ontvankelijkheid der vordering betreft, komt het ter beantwoording dier vraag, alleen hierop aan, of het contract al dan niet verbroken was. Naar zijne meening, was het contract verbroken. Maar al ware dit het geval niet, dan kon de gedaagde wel tot de uitvoering van hetzelve worden genoodzaakt, maar was hij nog geenszins den rouwkoop verschuldigd, omdat hij geenszins den wil gehad heeft om het contract willekeurig te verbreken. Had die wil bij hem bestaan, dan had hij zich eenvoudig aan het tooneel onttrokken en niets gezegd en had hij voorwaar aan partij geen wapen in de handen behoeven te geven, de sommatie, waaruit men den wil zou meenen te kunnen afleiden, dat hij het contract wilde verbreken. Neen, de sommatie werd met een ander doel gedaan. Derzelver oogmerk was regterlijk uit te maken, wat reeds mondeling bestond, dat namelijk *Raguenot* ontslagen was van de verbindtenissen, die hem aan het Fransche tooneel alhier verbonden, en dat hij alzoo in staat was zich elders te engageren. En omdat hij het contract reeds verbroken achtte, weigerde *R.* den 6en dezer des avonds te spelen. Doch al ging de meening door, dat hij dien avond had moeten spelen en het contract niet verbroken was, dan nog zou hij slechts tot de betaling eener boete van 50 franken verpligt kunnen worden, daar, volgens eene der bepalingen van de geslotene overeenkomst hij die som verschuldigd was voor iederen avond dat hij weigerde ten tooneele te verschijnen. Uit de gedane sommatie kan derhalve in geen geval de geheele verbreking van het contract worden afgeleid. Bovendien is het door den heer *R.* gedane aanbod, om voort te spelen tot dat deze zaak geregtelijk zou zijn uitgewezen, door den heer *D.* niet geaccepteerd, hetgeen den heer *R.* niet geweten kan worden.

II. Heeft de verbreking van het contract *mutuo consensu* plaats gehad? Ter beoordeeling dier vraag onderzoekt de pleiter drie punten: 1°. kon het contract worden verbroken *mutuo consensu*? 2°. heeft zulks met onderlinge toestemming plaats gehad; en 3° was die toestemming vrijwillig of afgeperst? Wat het *eerste* punt betreft, volgens art. 1134 Burg. wetb. kunnen alle overeenkomsten met onderlinge toestemming verbroken worden. Heeft die onderlinge toestemming plaats gehad, dan is het contract deugdelijk verbroken, en kan de heer *R.* tot de betaling van den rouwkoop nooit verpligt worden. Het *tweede* punt beantwoordt hij toestemmend; ja, met onderlinge toestemming, is het bestaande contract

verbroken. Door den regisseur van den schouwburg, den representant van den directeur, den mandataris der administratie (en die qualiteit heeft men niet ontkend, maar *implicite* toegegeven), is, sprekende uit naam van den directeur, aan het publiek bekend gemaakt, dat de heer *R.* nooit meer ten tooneele zou verschijnen. Hij was daartoe dan ook niet verder verpligt. Trouwens, hoe geduldig en gemakkelijk men ons publiek ook mag afschilderen, zeker gaat het, dat indien de heer *R.* weder ten tooneele ware verschenen, hij helder ware uitgefloten en zijn naam op het spel gezet had. De eischer heeft toegestemd in de resiliatie van het contract. Het tegendeel te beweren, komt niet te pas, daartoe kan de eischer niet toegelaten worden, omdat de heer *D.* erkent, dat de annonce aan het publiek door den heer *Faassen* heeft plaats gehad; eene annonce, die den heer *R.* in de volstrekte onmogelijkheid heeft gebragt, alhier ooit weder ten tooneele te verschijnen. De pleiter leidt uit deze omstandigheden verder af, dat hier onderlinge vrijwillige toestemming bestaat. Hij staaft die meening door hetgeen reeds vroeger had plaats gehad. Twee maanden geleden trachtte de heer *D.* den heer *R.* te bewegen van de geslotene overeenkomst af te zien. Bovendien, heeft hij aan zijn contract tot aan het einde voldaan; want de heer *D.* had verlangd, dat hij zou uitspelen en daarna niet meer voor het publiek verschijnen zou. De uitlegging der woorden, door den heer *Faassen* aan het publiek toegesproken, bewijst inderdaad niets, zoo lang die heer niet verklaart, wie hem last tot die toespraak gegeven heeft, en ook dan nog is zijne verklaring nutteloos, omdat hij altijd op last van den heer *D.* ten tooneele verscheen.

Eindelijk III. Bestond er hier *vis major*, die den heer *R.* tot de verbreking van het contract gedwongen heeft? Ook op die vraag antwoordt hij volmondig ja. Behalve dat de heer *R.* zich ongesteld bevond, maakte een tegen hem bestaand kabaal het hem onmogelijk langer ten tooneele te verschijnen. Dit kabaal openbaarde zich niet alleen door fluiten, maar ook door sussen, schuiven, trappen, ja door stilzwijgende afkeuring, hetgeen inderdaad genoegzaam is om den talentvol en acteur en zanger, die zich overtuigd houdt alle zijne krachten, alle zijne vermogens aan te wenden, om het publiek te behagen en te voldoen, te ontmoedigen en hem het spelen onmogelijk te maken. Maar van wege den eischer is thans zelf erkend, dat het publiek den heer *R.* steeds met ongenoegen zag. Het is wel onmogelijk te bewijzen, dat er eene kabaal bestond, maar weinige personen zullen dit ontkennen. Het bestaan daarvan heeft zelfs tot de uitgave van een spotprent, aanleiding gegeven, tot opschrift hebbende: *Les cabaleurs enfoncés.* Ook uit het *Handelsblad* van 7 Sept., hetwelk aan de regtbank wordt overgelegd, blijkt het, dat de redacteur van betaalde, te gelijk met het publiek van 's Gravenhage, erkende, dat er eene hatelijke kabaal tegen den heer *R.* bestond, waartegen zich de regering der stad eindelijk zou verzet hebben. Hij verkeerde mitsdien in de morele onmogelijkheid om verder voort te spelen.

De uitspraak in deze zaak werd bepaald op Vrijdag den 28. dezer. [Door de schikking der zaak, zal deze uitspraak thans wel niet meer noodig zijn.]

De Notaris HENDRIK BERNARD BECKERS, residerende te *Tilburg*, zal, ten verzoeke van de Heeren MANNI & COMP. aldaar in het *Tilburgs-Koffijhuis*, van JOHANNES VAN DER PAS, op Maandag den 8. October 1838, des avonds ten *zes* ure, provisioneel, en 14 dagen daarna, ter zelver plaats en ure, finaal publiek Verkoopen:

Een groot hecht en sterk GEBOUW, lang 23, en diep 07 Ellen, in den jare 1836 uit den grond nieuw gemaakt, waarin zich bevinden: eene ruime Weefzaal en twee Kantoren, gelijkvloers, twee Boven-Weefzalen en Zoldering; voorts twee annexe Achterbouwen, bestaande de eene in Weefkamer en Verwerij, met drie koperen Verwketels, zoo goed als nieuw, terwijl de andere tot Woning voor een Opzigter is ingerigt en gebruikt wordt; mitsgaders TUIN en ERF, daaraan gelegen, te zamen groot omtrent 20 Roeden, 10 Ellen, zijnde bijzonder geschikt voor FABRIEK, waartoe het thans gebruikt wordt, uitmuntend geapproprieerd, staande en gelegen te *Tilburg*, aan den Oudendijk, kadastraal bekend onder sectie L., N°. 1000; strekkende ten oosten aan gezegden Dijk en ten zuiden aan een perceel Weiland van den Heer F. MANNI, hetgeen uit de hand te Koop is.

Wijders zal door voorn. Notaris publiek worden Verkocht, in het Voorn. te verkoopen Gebouw, op Woensdag den 24. October 1838, des voormiddags ten 9 ure, en volgende dagen:

Eene groote partij Tapijten, Karpetten en Loopers, van differente kwaliteiten, grootte en breedte, Sajetten Garens, gesponnen en ruwe Kemhaar, mitsgaders Fabriek Gereedschappen, waaronder drie machinale Weefgetouwen, met Slagplaten en verder toebehooren en andere Goederen meer; zijnde daags voor de Verkooping, van des voormiddags 9 tot des namiddags 5 ure, te zien; kunnende de Gebouwen dagelijks worden bezigtigd, mits voorzien van een Toegang-Biljet van de Heeren MANNI & COMP., bij welke, als ook bij voorn. Notaris BECKERS, nadere onderrigting kan worden bekomen.

Verkooping op Regterlijk Gezag.

Op Donderdag den zeven en twintigsten September 1800 acht en dertig, des voormiddags ten *tien* ure, zal, door JOSEPH ALBERT HOLLANDERS, Deurwaarder bij de Regtbank van Eersten Aanleg, te *Breda*, voor het Gemeentehuis te *Zevenbergen*, in 't openbaar, aan den meestbiedende, en om kontante betaling, verkocht worden: Eene partij MEUBILAIRE GOEDEREN en andere.

Zegt het Voort.

BEPROEFD ALKALISCH MIDDEL,

tegen het Uitvallen van het HAAR en om derzelfs Groei te bevorderen.

Onderzocht en Goedgekeurd door Nederlandsche Deskundigen; gewaarborgd door Ondervinding van meer dan drie honderd Personen.

Het aangenaam ALKALISCH MIDDEL herstelt het Uitvallen van het Haar geheel binnen zes weken tijds; en bij aanhoudend gebruik van tijd tot tijd is men verzekerd het Haar tot den hoogsten ouderdom en in den besten staat te behouden.

Te bekomen: te Breda, bij *J. Julianus*, Groote Markt; Amsterdam, *P. H. van der Burght*, Vijzelstraat, 130; Haarlem, *P. T. Moritz*, Frankestraat; Rotterdam, den Ondergeteekende, Noordblaak, 286; 's Hage, *Preeper*, op de Plaats; Dordrecht, *D. Tyssens*, Voorstraat; Gorinchem, *J. Speelman*, Keelestraat; Zalt-Bommel, *J. van Giessen*, Garststraat; Middelburg, *D. J. Pennock*, Korte Gortstraat, 341; Assen, *C. van Gorcum*. Prijs *f* 2,— de Flesch.

H. SCHYF,
Parfumeur-vervaardiger van het beroemd Alkalisch Middel.

*** Bij den Boekhandelaar F. P. STERK, te *Breda*, zijn gedrukt en te bekomen:

De Reglementen voor de onderscheidene Regterlijke Collegien en Ambtenaren, Advokaten, Procureurs en Deurwaarders . . . . *f* 0,50.

In dezen druk is gebruik gemaakt van de Verbetering, opgegeven in de *Staats-Courant* van 22. September 1838.

Dezelve zijn verkrijgbaar gesteld te Amsterdam, bij *En van Bakkenes*; Alkmaar, *van Kloten*; Almelo, *Sommer*; Amersfoort, *Nolet*; Appingadam, *Mekel*; Arnhem, *Nijhoff*; Assen, *van Gorcum*; 's Bosch, *H. Palier en Zoon*, Brielle, *Jongejan*; Deventer, *Sigtenhorst*; Dordt, *de Vos en Comp.*; Eindhoven, Postkantoor; Gorinchem, *J. Noorduin*; Groningen, *Oomkens jr.*; Goes, *Kieeuwens*; Haarlem, *Goteling Vinnes*; 's Hage, *Gebs. van Cleeff* en *van Weelden*; Heerenveen, *Hessel*; Helmond, *van Kelckhoven*; Hoorn, *Gebr. Vermande*; Leeuwarden, *Schierbeek*; Leiden, *v. d. Hoek*; Middelburg, *van Benthem en Jutting*; Nijmegen, *Thieme*, Rotterdam, *van Reyn Sneeck*; Sneek, *Holtkamp*; Tiel, *van Loon*; Utrecht, *van Terveen*; Winschoten, *Huising*; Zierikzee, *van de Velde Olivier*; Zutphen, *Thieme*; Zwolle, *Tijl en Zoon*.

Alom waar het niet mogelijk deze in Commissie te zenden op aanvragen zullen Exemplaren aan Contanten voor rekening verder worden afgeleverd.

Bovengenoemde Boekhandelaar heeft mede gedrukt en zal binnen eenige dagen verzenden:

AFSCHEIDS-REDE, over I. Kon. 13, vs. 13, door T. VAN SPALL, Predikant te *Klundert*; met eene Voorrede bevattende eene nadere verklaring van de bedoeling des Schrijvers, met de uitgave van het Werkje getiteld *WILHELMINA*. Pr. *f* 0,35.

*** Bij BROESE & COMP., te *Breda*, zijn de volgende NIEUWE WETBOEKEN en REGTSGELEERDE WERKEN, verkrijgbaar:

Wet op den overgang van de Vroegere tot de Nieuwe Wetgeving. *f* 0,25.

Wet houdende Algemeene Bepalingen der Wetgeving van het Koningrijk. *f* 0,10.

Wet op de Regterlijke Organisatie en het Beleid der Justitie. *f* 0,50.

Burgerlijk Wetboek. *f* 3,50.

Wetboek van Koophandel. *f* 2,40.

Wetboek van Strafvordering. *f* 1,20.

Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering. *f* 2,40.

Mr. H. A. VAN HOUTEN, De Nederlandsche Burgerlijke Wetgeving, 2 Deelen in Kwarto. *f* 8,50.

Mr. CAREL ASSER, Het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek, vergeleken met het Wetboek NAPOLEON. *f* 6,60.

JOHAN VAN DEN HONERT, THZ., Handboek voor de Burgerlijke Regtsvordering in het Koningrijk der Nederlanden. Met eene voorrede van Mr. F. A. VAN HALL, 1e en 2e St. *f* 6,—

Mr. W. H. VAN DER VOORT, Het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek uit deszelfs beginselen verklaard, en met de bepalingen der fransche Wetgeving vergeleken, 1e en 2e Stuk. [illegible]

Mr. A. DE PINTO, Handleiding tot het Burgerlijk Wetboek, 1e gedeelte. *f* 3,12½.

——— Idem 1e Stuk 2e Gedeelte. *f* 3,50.

——— Twee Tabellen, voorstellende de Artikelen van het Wetboek NAPOLEON, met het nummer van het gelijkluidend of overeenstemmend Artikel van het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek, achter elk derzelve, en omgekeerd. *f* 1,20.

Mr. M. C. VAN HALL, Regtsgeleerde Verhandelingen en losse Geschriften. *f* 3,90.

Mr. C. THEMMEN, Handboek voor Burgers en Kooplieden, houdende Voorbeelden van Akten, welke in Burgerlijke Zaken en Zaken van Koophandel, volgens de Wet, onderhandsch mogen worden opgemaakt. Uit het Fransch vertaald, vermeerderd en naar de Nieuwe Wetgeving omgewerkt. *f* 0,90.

Te BREDA, bij BROESE EN COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers.